

ELŐZETESI ÁR

Egy év: 6 korona.
Egy más év: 4 korona.

MÁVELŐKÉRTETÉS

szombati és minden törvény-
hatósági bizottság: két gyűlés
hét napos.

A VÁROS

SZERKEZTŐKÉRTÉK ÉS KIADÓVÁLTAL

Városi Könyvnyomda-vállalat
Irodájában.Ide küldendő a kéziratot és
előfizetési díjat.

KÖZIGAZGATÁSI, KOZMŰVELŐDESI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. — Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadóvállalat: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT

Thaly Kálmán dr.

(K.) Ma, midőn a dicsőséges kuruc korszak vezére, fejedelem, király és nemzet egységető akaratából visszatér az édes hazára följebb, nem szabad megelégednünk városunk képviselőjének Thaly Kálmán dr.-nak személyéről és érdeméről. Nem a függőlegességi eszmék torhatatlan harcáról, a legutóbbi feljött nemzeti küzdelem egyik vezetőjéről akarunk a sorokban megemlékezni, hanem a kitűnő történetíróról, jelenben a Rákóczi korszak aranytollja magrajzójáról, ki nemcsak ennek a dicsőséges korszaknak emelt műveiben érte el maradandóbb emléket, hanem önmagát is beleírta nemzetünk szívébe. Thaly Kálmán egész életét a Rákóczi korszak méltatásának szentelte. Önkényes történetírói talentumával, páratlan fáradsággal és lelkiismeretességgel összehozott minden porszemet, hogy tökéletes emlékművet emeljen ennek a korszaknak, mely elválnáljani egybe van törve a nagy fejedelm nevével és lángoló hősmérsztómével. Páratlan igazságosság vezette munkájában és oly szines palettával festette meg a kuruc korszakot, hogy aki először ezen remekművet, lelkeinek édes örömeivel és nagy fejedelm eszményi alakján. És mikor művét a nemzeti és világirodalom közkincsévé tette a farsadhatatlan ősz tudós, szónok és írástudó, szónoki erejének ellenállhatatlan hatalmával, írásának átható világosságával folytán arra sarkallta nemzetét, hogy ne hagyja II. Rákóczi Ferenccel és bujdosó társait tovább is idegenben porladni, hanem hozza haza őket a tenger mellől, etetőnben drága halmukat abba a szentföldbe, melynek szabadsága volt a bujdosók esztelenjéi imádsága, reggeli fölkelésüké. Evtizedes keresztmúl öröme, ápolta ezen eszmét Thaly Kálmán dr. és addig nem nyugodott meg, míg itthon nem látta a nemzet hamvait, a nemzet hosszú időn át idegenben porladó kuncsait, nagy emlékeit... Szavának ereje meggyőzte a nemzetet, hogy egy nagy kötelességet teljesít, midőn dicsőségének nagyját lambozza. Magyarország apostoli királya, kivel nemzeti hitben és őrdobban a nagy kibekülés óta együtt szövögette a múlt idők feledésének fitymát, meggyőzte és méltányolva hit magyar népknek szent-vágyát, hozzájárult a szent halmvak hazahozatalához. Így történt, hogy a bujdosók ma már itthon vannak és százezrek, milliók, akik szeg let a hőszönet és hida szava a király trónjához... A nagy temetőben a nemzet és király együtt jelent meg félelmet és hódolattal hajlik meg azon férfiak emlékeire előtt, akik nem a forradalmi ügyvérei hozdorták erős kunkban, hanem a nemzeti szabadság szülője, diadalának érdekében, szent ügyben farsadostak és lettek bujdosókka, száműzöttökké és hatalanokká...

II. Rákóczi Ferenccel és bujdosó társai második temetőnek napján benső szeretettel emlékezik ki Thaly Kálmán dr. érdemreit a szent halmvak hazahozatal körül, Evtizedes

munkásságával örök helyet biztosított magának nemzeti lelkében, páratlan sikerrel és a siker dicsőségével jutalmazott farsadása szonban és fanyhévét bocsát városunkra is, melyet hosszú időn át képvisel.

A függőlegességi eszme elörendű, alkuvást soha nem ismerő harcosa, a Rákóczi korszak aranytollja írja Thaly Kálmán dr. nagy munkát fejezett be. Munkájának legszebb jutalma: nemzetének és az általa képviselt városunk számára nem múlt szeretőnek. És mi, akik ismerjük az ő függetlenségét, egyéniségének csodálatos értékét, lángoló hősszerelmét és a nemzet nagy hősei iránt érzett kegyelét, meg vagyunk győződve, hogy az ő szép lelke emel a szeretetnél nem kíván egyebet. Sőt többet mondunk, azt a szeretetet is a nagy temető napján leteszi a drága halmvak mellé és nem tart meg magának egyebet annál a boldogító öntudattal, hogy egy emberöltő farsadtságos munkája nem esett kába könyben azó szemekkel találja egész nemzetét a bujdosók hazatér hárvánál imádkozni azért a szabadságért, melyet a kuruc korszak dicsőséges hősei küzdöttek.

Fizetésrendezési módzatok.

Városunk törvényhatósági bizottsági közgyűlése utasította a szervezeti szabályzat átállozására kiküldött bizottságot, hogy mielőbb terjesszen egy fizetésrendezési javaslatot a közgyűlés elé oly módon, illetve oly időben, hogy az illy rendes folytán annál később összeg beallítható legyen az 1908. évi költségvetésre.

Ezen határozat értelmében a város tisztviselőinek, kezelő-, segédisményzetének és alkalmazottainak egy évig kell várni. Amde mivel a megélhetési viszonyok napról-napra növekednek és a mostani javadalmazású tisztviselőnek megélni nem lehet, igen helyesen teszi a szervezeti szabályzat átállozására kiküldött bizottság, ha munkához lát, javaslatát a fizetésrendezés vonatkozásig mielőbb elkészíti oly módon, hogy a tisztviselők, segéd- és kezelő-személyzet, valamint a város összes alkalmazottai még az 1907. év folyamán részesülhessenek javadalmuk emelésének jótömevényében.

Nem gúnyja ezen fizetésrendezés gyors keresztállítását az a körülmény, hogy az 1907. évi költségvetészet már le van tárgyalva. Egy rendkívüli közgyűlésben egy pótló költségvetést le lehet tárgyalni, amint azt más törvényhatóságok is megcselédtek és mi meg vagyunk győződve, hogy mostani nemzeti kormányunk, mely maga is nobilis módon segítette az állami tisztviselők helyzetét, nem fogja megtagadni jóváhagyását a hozandó határozatokról.

Más száma vagyona, intelligenciája száma kisebb városok keresztülített tisztviselőik fizetésének rendezését. Zenta város pl. egyezre 50% kal emelte tisztviselőinek

javalmánál kisebb nagyobb összeggel a többi városok is igyekeztek tisztviselőik megélhetési gondjain segíteni, pedig közbizottságunk itt-ott 70%-ra növelte.

Miért ne követné példánkat a gasztag Debrecen, mely elvégre is nem fiaszt magas közbizottság. De ha még magasabb volna is a pótlódó akkor sem szabad ridegen elzárkózni a tisztviselők fizetésének rendezéséről, mert egy minden ágában jó és gyors közigazgatási élet csak úgy képzelhető, ha ezen élet gépezetének beszállítás munkásai tisztességesen vannak fizetve. Városunkban 1896-ban volt valamelyes fizetésrendezés. Ez a rendezés azonban nem volt igazságos, de annál inkább föléletes. Elmondtuk már fölette nem egyszer kemény kritikánkat és azt nem akarjuk ez alkalommal ismételnünk. De ha mindenkit egyenlő mértékben ért volna is az akkori fizetésrendezés jótétele, az most is így volna elavult lett. Mert ezen idő alatt az élelmi cikkek legalább is 50%-kal emelkedtek és ez az emelkedés a jövőben még nagyobb lesz. A mostani fizetésekkel a tisztviselők a legnagyobb gondossággal mellett sem tudnak állásukhoz kívánt tisztességgel megélni és mivel élni mégis kell, a legtöbb közülük az adóssággal utaztatásba kerül. Lehet, hogy ezen állítást megoszlóvaljak azok, akiket vagyonnal áldott meg a sorsak, de ha betekintünk a városi tisztviselők belső életébe, maguk is állniuk, hogy a tisztviselők nemcsak a megengedett szociálisokról kénytelenek lemondani, hanem a legszükségesebb dolgokat is nélkülözik és híjával vannak mindannak, ami őket tanultságuknál, műveltségüknek, társadalmi állásuknál és jogos igényeiknél fogva méltán megilletnek.

Ezeket a túrhelytelen állapotokat okvetlenül segíteni kell, még pedig a segítő kezét a város törvényhatóságának kell első sorban tisztviselői és alkalmazottai felé nyújtani. Nem szabad, mert nem is illő ilyen fontos kérdésben kitesnyes nézőpontokra helyezkedni, nem szabad folyton azt az édes találgatást és talán egy kissé keményen szólva felkelten meggyőzést hangoztatni, hogy akinek kevés a mostani fizetés, adja át másnak helyét, mert a legkisebb fokára is akad mindig elég eszköze, hanem komolyan, pénzügyi viszonyaink mérlegelésével, de a mai viszonyokat is mérlegelve arra kell törekedni, hogy segítsünk a tisztviselők nehéz helyzetén és részesítsük legalább is olyan javadalmazásban, amilyet más városok — habár térünk szaporításával is — megadnak tisztviselőiknek és azoknak, akik hivatásuk körében a város javát igyekeznek előmozdítani.

Debrecen sz. kir. város törvényhatósági bizottságának tagjainál, melynek sorában amny intelligens gondolkodó van férni föl, — egy pillanatra sem szabad feltételeznünk, hogy elzárkóznék egy okosan megoszlószett fizetési javaslat elfogadásától. Az ellenkező eslekedettel mulaszt tagadná meg és meghazudtolná jelenét, sinelvény áldozatkész szívének amny alkotását tudja felmutatni. És éppen azért mi, akik a közhangulatot ismerjük, nem kételkedünk egy pillanatra sem, hogy törvényhatóságunk bizottsági tagjai maguk is tudják a városi tisztviselők bajait és amennyire a viszonyok megengedik, szívesen hozzájárulnak a fizetésrendezés keresztülvételéhez.

A fizetésrendezés javaslatánál mi ugyanazon vezetőelvűket hangoztatjuk, melyeknek a helyi lapok hasábjain kifejezést adtuk már az 1896-iki rendezés alkalmából. A helyi sajtó akkor is azt hangoztatta, hogy a fizetésrendezés jótételemben mindenki részvevő. Nem akarunk senkit sem valódni, de ez az elv megalkott a fizetésrendezésnél. Feltejtessédt itt is, hogy a szemérsé viláig és aki hallgatott,

aki nem kért az nem kapott semmit. Ha tehát fiz. ével ezelőtt a líba megtörtént, most kerülünk kell a visszavonás a hibába. Bizonyos évek szerint rendezni kell az összes fizetéseket, a város első tisztviselőjét egy úgy, mint az utolai alkalmazottat. Szoríljának a személyi tekintetek háttérbe és a mérték legyen igazságos és méltányos. Mert csakis így érhető el a meggyugvás minden vonalon. A mindinkább ránknehezülő megélhetési viszonyok egyenlően terhelik a nagyobb javadalmazás és kisebb fizetésű tisztviselőt, ha tehát segíteni akarunk, egyenlően kell mindenkit segíteni, természetesen hivatali állásához képest.

Ez a segítség pedig ne 1908-ban következék be, hanem már a reánk jövő századokban. Nincs semmi mentő ok a halogatásra, annál több sürgőti a gyeres eslekeve. Bármerre nézünk az országban, mindenütt javult a tisztviselők helyzete, csak nálunk akadt meg a szervezeti szabályzat átdolgozására kiküldött bizottság működése.

Ezen bizottság tárgyalta ugyan az elmúlt évben egy fizetésrendezési javaslatot, a bizottság azonban lezavart, pedig jobb sorsot érdemelt volna. Ismerjük ezen javaslatot és éppen nem állíjuk fölé, hogy egészen tökéletes és minden igényt átélő, de ha nyilvánosságra került volna, apró fogatkozásan lehetett volna segíteni. Nem is ez volt a baj, hanem a maradt felfogás, mely a szervezeti szabályzat átdolgozására kiküldött bizottság egyik-másik tagjánál meggyilant. Ezek az urak még mindig azt hiszik, hogy a régi olcsó világban élünk — és ami még ennél a hízel is bosszantóbb, abban a töves nözetben élnek, hogy a tisztviselőknél ne legyen igényük és előlegednek meg avval, amit kapnak. Ezért bukott el a benyújtott javaslat és ezzel együtt fokba került az új szervezeti szabályzat javaslat is, amely lélel nem is sajnálkodunk, mert elvégre is a tisztviselők nem annyira a megtejtett szervezeti szabályzat után vágytak, mint inkább a modern eszelemben átdolgozott szervezeti szabályzattal egybefüggo és attól el nem választható fizetésrendezést remélték.

Volt alkalmazunk legnagyobb városi tisztviselőink fizetési táblázatát áttekinteni. Ezek között első helyen áll Győr városa, mely igazán nobiles módon fizeti tisztviselőit, pedig a polgárság vállaira 60% könkölté nehezedik. Győr városi tisztviselői fizető osztályokba vannak sorozva állami mintára és ezen a fizető osztályoknak fokozatai vannak. Ha tehát egyik-másik tisztviselő a választó közönség kezéből nem tud előhaladni, nem marad örökké egy fizetési osztályban, hanem ugyanazon állásban az eltöltött évek után emelkedik fizetése, azaz korpótlékok kap. Nem kénytelen tehát kapaszkodni, kegyeket hajhászni és népszerűséget vadászni, mert elérj azt, hogy bár kisebb állásban szolgál, javadalma megis többre rug, mint a meg kevesebb évet szolgált magasabb rangú tisztviselő. De mióta is ott egészszéletlen versengés, hanem a szervezet annyire veszi körül a tisztviselőket a legelőből a legkevesebb állásig.

Amennyivel igazságosabb dolog ez, mint ami nálunk történik. Példával bizonyítok. Van nálunk olyan állás szervezve melyre csak olyan egyén választható meg, aki erőttségét és valamelyes főiskolát végzett. Évi fizetése 1400 korona és 300 korona lakások, egyéb szimái. És ebben az állásban az előléptetés reménye nélkül telt el 18 évét és talán töltne még másik 18-at, ha tudása egy más szakra nem segít. Ezzel szemben vannak nálunk állások, melyeket nem kell egyéb, mint négy gimnázium osztályról szóló bizonyítvány és a javadalma 2000—2400 korona és 400 korona lakaspénz. Hol itt az arány, hol ebben az igazság?

Aki meg tudja találni, az keresse, mi nagytűt üveggel sem tudunk ráakadni.

Elmondtuk már más alkalommal lapunk hasábjain nem egyszer azt is, hogy mi főlös számu személyzetet dolgozunk. A szervezeti szabályzat átdolgozására kiküldött bizottság szintén rámutatott erre és tervezett is valamelyes újítást ezen a téren. Ne feledjük azonban, hogy ezt a főlös számu személyzetet nem a mostani éra hozta létre, hanem a régi rendszer méhében születtek meg a rengeteg díjnok állások. Boldog, boldogtalan a városnál keresett menedéket az élet zivatara elől. Számtalan mesterségét megunt ember fedezett fel magában közigazgatási talentumot és kötes becsü felfedezése után eldobta a díkicsét, gyulát, kárpitos szerszámot, szitakötő mesterséget és felcsapott napi 80 krajcárért tekintetes urnak és eljött nélkülözni az úraság boldogító tudatában ahelyett, hogy tanult mesterségét folytatta volna, jólétet teremtvő magának és családjának. Ezen főlös állásokat tehát lassanként okvetlenül meg kell szüntetni. Egyetlen nagy város költségelőirányzatában sem látunk annyi díjnok állást, mint nálunk. Ez a keves bités részletekben is keresztül vihető, mert nálunk elég értelmes, intelligens, szorgalmas régi díjnok szolgá, akiknek fizetését okvetlenül javítanunk kell, ez a javítás pedig bőven kitelik azon megtakarításból, mely elől a főlös számu és folyton változó díjnokok' mostani fizetéséből, illetve napszámánál is kevesebb napidíjából.

Mert nem szabad e kisebb emberek munkáját sem kicsinyelnünk. Vannak nálunk 8—10 év óta szolgáló díj-nokok, akik irnokai munkáikat végeznék nagy becsülettel és akik annyira beletanultak egy-egy segédhivatal ügyeibe, hogy esetleges szabadságolás esetén maguk is elvezetik a hivatait. Mivel azonban nincs összekötetésük, vagy talán mivel szerények és nem mérnek kilincselni, nem tudnak egy irnok álláshoz jutni és 800—1000 koronán tengődnek, holott méltán megérdemelnék ok is a korpótlékot, vagy tisztességesebb javadalmazást.

Rendőr- és hajdulegényeink szintén gyarlóan van javadalmazva. Ezért váltakozó napról-napra a rendőrlégénység és ezért nyomorognak hajduink és alkalmazot-taink. A rendőrök fizetése 600 korona és 80 korona lakás-pénz, ugyanennyit kapnak lakáspénzül a hajduk, fizetés pedig 480 koronát. Ebből az összegből ma megélni képtelenség. Segíteni kell rajtuk a legnagyobb áldozatok árán is, már csak azért is, mert közbiztonságunk érdeke kívánja ezt és az a nohéz szolgálat, melyet rendőreink éjjel-nappal végeznek.

Lapunk legközelebbi számában két fizetésrendezési javaslatot fogunk bemutatni és az ügy érdekében nagyon óhajtánánk, ha minél többen szólnának ezen kérdéshez. Az egyik fizetésemeléssel és korpótlékkal kívánja a tisztviselők fizetését rendezni, a másik korpótlék nélkül az összes tisztviselők, segéd- és kezelő-személyzet és városi alkalmazottak fizetését emeli. Mi mindkettőt megterveztük és ajánljuk a bizottsági tag urak figyelmébe és szervezeti szabályzat átdolgozására kiküldött bizottság gonjaiba. Ez sem tökéletes munka és nem kér egyebet, mint megtekintést és jóakaratu bírálatot. **Koncz Ákos.**

Városi-párt.

Debrecen közéletének néhány önzetlen férfiá tervebe vette egy „Városi-párt” alakitását. A politika teljes kizárásával, olyan polgárokat tömörítenek maguk köré, akik Debrecen város fejlődését, felvirágoztatását, haladását

irják a zászlójukra, azért a város törvényhatósági közgyűlésén és a társadalomban minden erejökkel sikra szállanak; pártpolitikai és magánérdekektől eltekintenek, a fölhelyezkednek minden olyan kérdésben, ahol a város közérdekeről van szó.

„A városi-párt” hivatása üdvös és magasztos és reméljük, hogy társadalmunk értelmisége tömegesen fog sorakozni a kezdeményező táborba.

„A Városi-párt” alakuló gyűléséről az alábbi tudósítás számol be:

Dr. Petzkó Ernő, az előkészítő bizottság elnöke csütörtök délután 5 óráta hívta össze az értekezletet, melyen megjelentek a következők: Kardos László, dr. Tüdős János, Szilágyi Imre, Márk Endre, Jánosi Zoltán, Kövendy Domokos, dr. Kemény Mór, dr. Bruckner Ernő, dr. Ferenczy Gyula, Szentkirályi Tivadar, Rickl Antal, dr. Jászi Viktor, Muraközy László, Eröss Lajos, Pálffy Gábor, dr. Varga Emil, dr. Hutter Károly, Végh Gyula, dr. Czákó Zsigmond, dr. Berger Andor, Jobbágy Imre, Szliuka István, Ormódi Lajos, dr. Varga Elemér, Lófkövits Arthur, Vecsei Zoltán, dr. Révi Nándor, Grósz Nagy Ferenc, Bárdos Géza, Békési Albert, Hochfeld Jakab, Medgyesy Lajos, Fleischmann Mór, Tasler Ignác.

Elnöklő dr. Petzkó Ernő felkérte Márk Endrét, olvassa fel az előkészítő bizottság üléséről felvett jegyzőkönyvet. Ezután fölvasták az előkészítő bizottság kiküldöttjei által előkészített felhívást, mely körvonalozza és megvilágítja a városi párt programját, céljait és irányát.

Márk Endre szólt fel először. Azt fejtegette, hogy milyen irányban induljon a mozgalom. Csak városi bizottsági tagok, vagy pedig minden választójoggal bíró polgár tagja lehet-e pártnak? Szerinte a városi-pártnak szüksége van arra, hogy alkalomadtán, bizottsági tagok választásánál nem pusztán politikai, hanem a város jól felgottott érdekei által vezérelt férfiak a városi-párt nemes céljait szalljanak harcba. Ezért meg kell nyerni olyan önzetlen férfiak támogatását, kik nem bizottsági tagok és be kell vonni őket is és meg kell velök ismertetni a párt intencióit.

Kövendy Domokos szerint úgy kell a pártot szervezni, hogy az intéző bizottságban legyenek szakelődök, akik a közgyűléseket megelőző értekezleteken az ügyeket kellő hozzáértéssel megvilágítsák, megértéssé, hogy minden bizottsági tag tisztában legyen azaz, hogy mire szava az közgyűlésen.

Szándó Győző szükségesnek tartja, hogy a párt programját tüzetesen megvitassák. Debrecen és vidéke közlekedési ügyeit fejtegette.

Lófkövits Arthur és többek hozzászólása után dr. Petzkó Ernő általános helyeslés közben kimondja a Városi-párt megalakulását, egyben felkérte a jelenlévőket a belépési iv aláírására. Az ívet a jelenlétval valamennyien aláírták.

Jánosi Zoltán szólt fel azután:

A megalakitandó „városi-párt” programja ebben a két szóban foglalható össze: modern város. Ebben benne van az, hogy mi, akik a „városi-párt” tagjai leszünk, mindazt felkaroljuk, ami szeretett városunk anyagi és szellemi fejlődését előmozdítja.

Többen tárgyává tették, hogy csak bizottsági tagok, vagy pedig mások is lehetnek tagjai a pártnak.

Dr. Ferenczy Gyula szerint minél szélesebb rétegekre kell támaszkodni. Ilyen értelemben mondja ki elnök a határozatot.

A kibocsátandó felhívás tartalmát tárgyalták ezután. Számos felszólalás után Szentkirályi Tivadar helyesnek tartja, ha a Jánosi Zoltán által emondottakat tekintik irányadónak. Ezt elfogadták és megbízták dr. Petzkó Ernőt, Márk Endrét és Jánosi Zoltánt a párt programjának végleges elkészítésével.

A tisztikar, illetve az elnökválasztás következett ezután. Közfelkiáltással Kardos Lászlót jelölték az elnökségre, de ő minden áron el akarta hárítani a tisztséget. Ő — ugymond — mint közkatona minden erejével és lelkesedésével szolgálja és támogatja a pártot, de elfoglaltságára már hivatkozással az elnökséget nem fogadhatja el. Azonban Kardos László kijelentései után is olyan lelkesedéssel nyilatkozott még a jelenlévők bizalma és ragaszkodása az ő személye mellett, hogy végre is nem térhetett ki és általános éjlenzés és helyeslés közben kijelentette, hogy meghajlik a közökhöz előtt és elfogadja az elnökséget.

Kardos László elnöklése mellett aztán megválasztották a tisztikart.

Alelnökök: Márk Endre, Szentkirályi Tivadar, dr. Kemény Mór, ifj. Schvarcz Vilmos.

Tikkár: dr. Petzkó Ernő.

Jegyző: Bárdos Géza, dr. Kovács Gábor, dr. Révi Nándor.

Intéző bizottsági tagok: Jánosi Zoltán, dr. Ferenczy Gyula, Laszgalner Kálmán, dr. Freund Jenő, Kövendy Domokos, Szilágyi Imre, Vecsey Zoltán, dr. Berger Andor, Rickl Antal, Pálffy Gábor, Kernhoffer József, Komlóssy Dezső, Tóth István, Lőkövits Arthur, Szántó Győző, Horváth János, Zelinger Ede.

Értekezlet a debreceni egyetem ügyében.

A napokban értekezletet hívott össze Weszprémy Zoltán főispán a vármegyeház nagyertermébe.

Az értekezleten jelen voltak: K. Tóth Kálmán, Jánosi Zoltán, Szele György, Kiss Albert, Besenyői Széll Farkas, Gajdás Béla, Lestyan Adorján, Kovács József polgármester, Simonffy Imre, dr. Tüdös János, dr. Jászi Viktor, Kovács Gyula alispán, Reichman Ármin, Rickl Antal, Sesztina Jenő, Váczy János, dr. Freund Jenő, dr. Kun Béla, Csanak János, dr. Lőkövics Márton, dr. Magoss György, Oláh Károly, Csanak József, Kardos László, Márton Imre, dr. Ujfalussy József, Zelinger Ede, dr. Kőrösi Kálmán, dr. Nagy Lajos, Pálffy Gábor, dr. Czeglédy Mihály, Márk Endre, Karai Sándor, dr. Handel Vilmos, Dicsőfi József, dr. Bacsó Dezső, Roncsik Lajos, Kertész Mihály, dr. Kenézy Gyula, Eröss Lajos, Dávid Mihály.

Weszprémy Zoltán főispán szép beszéddel nyitotta meg a nagyszabású értekezletet. Jelzi, hogy miért hívta össze a megjelenteket. A cél a debreceni egyetem létesítése. Barátságos megbeszélést kívánnak itt folytatni. Megbeszélni a módozatokat, amelyek mellett lehetséges lenne Debrecenben az egyetemet felállítani. A mozgalom már jól előre haladott. Nemrégiben — mint ismeretes — Szabó Kálmán, Váczy János, Kardos László, Reichmann Ármin, ifj. Kertész János indítványt adtak be az ügyben a városokhoz. Ezt az indítványt a főispán felolvasta.

Kardos László az indítvány egyik aláírója indokolja az egyetem felállításának szükségét. Mint Debrecen város szülőtte szívvel és lélekkel kívánja a város fejlődését. Meglegetten érdeklődik az egyetem létesítése iránt. Debre-

cen e tekintetben magára van utalva. Debrecen fejlődését, ha az egyetemmel be tudnák fejteni, méltán lehetne mondani: Debrecen az iskolák városa!

Ő már anyagi áldozatot is hozott, de ígéretet tesz, hogy ha kell, még az újabb áldozatot is szívesen hozza meg. Nem az a cél itt, hogy tisztán magánosok létesítsék az egyetemet. A várost is bele kell vonni. Azon a közgyűlésen, melyen az indítvány tárgyalatni fog, igyekeznünk kell tettel, lélekkel egyhangulag elfogadni. Az egyetem felállításának eszméjét is tegyük lehetővé, hogy rövid idő alatt meg legyen.

Lestyan Adorján szintén szívvel és lélekkel támogatja az ügyet. Ő is azt óhajtja, hogy egyhangulag fogadtassék el az indítvány.

Nagy Lajos dr.: Tisztában van, hogy Debrecen város társadalmi a város támogatása nélkül az egyetemet felállítani nem lehet. Debrecen városának nem csak érdeke, de kötelessége az egyetem létesítését elősegíteni. Szerinte nem elégséges csak az eszme mellett állást foglalni, de kell, hogy propagandát csináljunk s minél több embert nyerjünk meg az eszmének.

Karai Sándor dr. egy kérdésre hívja fel a figyelmet, mely szoros összefüggésben van az egyetemmel. Az a helyiség kérdése. Az egyetem létesítésének első feltétele szerinte az elhelyezés. Nem tartja jelenleg aktuálisnak a kérdést a közgyűlés elé hozni.

Kiss Albert az indítványhoz szól. Nem tartja helyesnek, hogy a gimnázium kérdését ezzel össze kapcsoljuk. Az a kérdés: kívánja-e az értekezlet, hogy Debrecennek legyen egyeteme. Azt hiszi, hogy egybehangzó a felelet erre a kérdésre. Kell az egyetem. Az indítványunk azt a pontját, mely azt mondja, hogy Debrecen város a legmesszebbmenő áldozatot meg hozza, nem írja elő, csak azt, hogy Debrecen a célért áldozatot hoz. Nagy dolgokat mivelni csak közakarrattal lehet. Azért mellőznék az indítvány azon részét, amely eloszlatná a bizonytalanságot. Alig hiszi, hogy lenne a jelenlévők között valaki is, aki meg tudná mondani, mi a célunk az egyetem létesítésével. Az indítvány új célt jelez. Azt, hogy ha a kormány a harmadik egyetemet felállítja. Debrecenben legyen az. Ha az a cél, hogy fakultást állítsunk fel, amely képesítéssel bírjon, azért nem kell teljes egyetem. A harmadik cél, hogy telekezeti legyen.

Kérdés, belemegy-e ebbe a kormány?

Egyidőig a mellett volt, létesítsük a fakultást és hogy ha kormány fel akarja állítani a harmadik egyetemet, álljunk elő: ime nekünk is van már alapunk. Különbön óhajtja az egyetem létesítését, csak a már a jelzett módozatot óhajtja kihagyatni az indítványból. Ha kijelölik azt a 24 tagu bizottságot, első megbízással azt adná, hogy határozza meg az a bizottság a kormányának érintkezésbe lépve a célt. Csak ezután lenne eldöntendő az a kérdés, milyen áldozat kell az egyetem létesítéséhez, végül miből s honnan fedezzük.

Jászi Viktor dr. a következő szól. Kijelenti, hogy néhány megjegyzést akar tenni Kiss Albert fejtegetésére. Ismeri az indítványozók intencióit. Ezért akar felszólalni, fejtegeti, hogy mily nagy jelentőségű a filozófiai fakultás, kulturális jelentősége mellett közgazdasági fontosságát akkor érthetjük el, ha egyetemi rangra emeljük a főiskolát. Ami az egyetem felekezeti jellegét illeti, alig képzelheti el Debrecenben más, mint a református egyetem létesítését. Ellenkezőre az indítványozók nem gondolnak. Ő is a város áldozatkészségét szeretné. Taktikai szempontból ajánlja a bizottságnak, ha a célt megjelölte, készítse el a keretet,

melyben az egyetlen akadémiai akar és álljon elő a városnál, hogy megnyíval miki hozzájárulni. Ezután mehetünk a kormányhoz.

Kiss Albert reflektál Jási V. szavaira. Ő is azt hiszi, hogy csak ezúttal egyetemet létesíthetünk, de az indítványból nem tudta kivenni, hogy protestans, vagy a harmadik állami egyetem létesítéséről közdünk.

Zelinger Fido köszönetet mond, hogy az iparosok nevében őt is meghívták. Azt hiszi, hamarabb megvalósítható az egyetem, ha nem kötnék ki felekezétséget.

Dr. Tüdös János megbízásból, tessz nyilatkozatot. Az indítvány kezdeményezője Szabó Kálmán ország. képviselő nevében beszél. Szabó Kálmán azt hangoztatta, hogy az egyetem létesítése azért volna kívánatos, mert a kormány már nyilatkozott, hogy nielőbb elajlja felállítani a harmadik egyetemet. A maga nevében kijelenti, őszinte örömmel hallotta az elhangzott nyilatkozatokat, melyek mind az egyetem felállítását előmozdítják. Ledítványozza, hogy a Rákóczi ünnepségek alkalmából, hogy ezzel is emlékeztessék a fejlődést, hívjon össze a főispán rendkívüli közgyűlést, amelyen készítsék elő az indítványt. A felolvasott javaslatot módosítani kívánja:

Debrecen törvényhatósága elhatározza, hogy a naggyelentőségű ügyhöz méltó áldozatokat is megvalósítani elajlja az egyetemet. Elajlja, hogy a 24 tagú bizottság feladatát jelölje ki az áldandó célt, állapítsa meg a keretet és a Debrecen város által felajánlandó áldozat nielőb ledestessék. Végül a kiküldött bizottság munkáját terjessze be 3 hónap alatt.

Kovács József polgármester foglalkozott e kérdéssel. Nem helyesli a rendkívüli közgyűlés összehívását. Volt már ez az ügy a közgyűlés előtt. Bizottság kiküldését so tartja célszerűnek. Visszat az sem osztja, hogy tisztán protestans egyetemet létesítsen. Ez a nagy átkérő pont. Ne vessünk a dolgual.

Jási Viktor reflektál Kovács szavaira. Kéri az értekezletet, hogy ne tenessék el az ügyet. A polgármester szavából csak arra következtet. Maga az akció megindításá kell, hogy a város részéről törőnjék. Magán ebereknek nincs módjukban kidolgozni egy ilyen nagyvonalú tervet. A javaslat elkészítésénél más faktorok is bevonandók. A város részéről is kell volna egyesület. Kéri, hogy november elején hívják össze a rendkívüli közgyűlést. Lelkesedéssel hallotta Tüdös szavait, hogy Rákóczi napjelelem esztendőben indul meg az akció.

Wessprény Zoltán főispán kijelenti, hogy szives kézséggel tessz eléget, hogy a rendkívüli közgyűlést összehívja. Majd megkérözi az érdekelőket.

Mirk Endre halás közönetet mond Wessprénynek arról, az egyetem ügyét oly buzogsággal falkarolta.

Ennel az értekezlet véget ér.

73.300. VI.
1906.

Köszönetek a k. miniszter

Körrendelet.

Vatamennyi magyarországi törvényhatóságnak Fiume kiötelőit.

Az érdekeltek körök elem tárgyszótt kérelmére ipari és kereskedelmi szempontokból az acetylen-gáz előállításá és a világításny meg más célra való felhasználása tárgyában 73.587. — 1906. BM. 47.788. — 1906. KM. sz. a Rejt körrendelettel kiadott szabályrendelet módosítása, illetve a szabályrendelet 2., 17. és 20. §-ának kiegészítésépen a bányáminiszter úrral egyetértőleg a következőket rendelem:

Az említett szabályrendeletnek az acetylen-gázfejlesztő készülékek engedélyezésére, valamint azonosossági vizsgálásra vonatkozó rendelkezései az olyan acetylen lámpákra, melyeknek gázadó képessége 50 literórát, karmin töltése pedig 1 kg-rammot meg nem halad, ki nem terjednek. Ezekképest tehát az említett lámpát ezennel minden vizsgálást és engedélyezésé nélkül szabadon forgalomba hozhatók és használhatók.

A szabályrendelet 2. §-ában foglalt rendelkezések az a része, mely szerint a kalcium-karbid forgalomba hozatala és raktározása céljából használható vastartók befogadási képessége maximum 100 kg. carbidban állapítottat meg, csak 1908. évi január 1-én lép hatályba, mielő képest az említett időpontig a kalcium-karbid az ideétt szabályrendelettel hatályon kívül helyezett régi szabályrendelet 2. §-ában foglaltak szerint továbbra is bármilyen mennyiség befogadásra alkalmas lége- és vízmentesen elcsart vastartókban forgalomba hozható és raktározható.

A 64.792. — 1902. BM. 48.795. — 1902. KM. sz. rendelettel kiadott szabályrendelet hatályát elveszté: forgalomba hozott és felállított acetylen-gázfejlesztő készülékek a fentebb említett újabb szabályrendelet 17. §-a szerinti azonosossági vizsgálat céljából az acetylen ipari vizsgáló-bizottságnál, illetve vidéken az illetékes kerületi iparfelügyelőknél legkésőbb 1906. évi december hó 31-ig jelentendők be.

Ugyanazok legkésőbb 1906. évi december 31-ig jelentendők be engedélyezés, illetve az azonosossági vizsgálat céljából az acetylen ipari vizsgáló-bizottságnál, illetve vidéken az illetékes kerületi iparfelügyelőknél az említett szabályrendelet 29. §-ában megjelölt acetylen-gáz világítási telepek gázfejlesztés közérkelei is.

Felhívom a törvényhatóságot, hogy a fentieket tudomására elhibertartás végett a hatóságra alá tartozó összes első fokú ipari és rendezhatóságokkal haladéktalanul közzölje s intézkedjék az iránt, hogy fentiek a hatóságra tartozó letén a legelősebb körben közhírré tétessenek.

Budapest, 1906. október hó 10-án.

A miniszter helyett:

Szerényi,
alfőnök.

A városi-pártról.

Rége hangoztatjuk a városi-párt megalakításának szükségességét. Örövendünk tehát, hogy ez a párt a napokban megalakult. Eredményes lesz-e munkája, nem látván a jövőbe — nem tuduk előre megmondani, ha azonban a mozgalmi kezdeményezői resen lesznek és szeretettel, ügyhuzgalommal fogják a célt kerésni, hisszük, hogy meg fogják találni azt az utat, melyen haladva az eredmények nem maradhatnak el.

Nálunk eddig, hajdalom, minden városi ügyet pártpolitikai nézőpontból tárgyaltak. Amint emelkedtek vagy hanyatlottak egyes pártok, oly mértékben emelkedtek vagy estek a közügyek is. És ennek következtében sokszor nyakalt szegtek olyan ügyeknek, melyeknek dadája biztosítottá volna haladásukat.

Hánszrunk lépett a városi tanács jól megdondolt, be-tárgyalt, gondosan előkészített javaslatokkal a közgyűlés elé. Es mi lett a legelőbb esetben sorsa ezen javaslatoknak? Ellakás, vagy napirendről vétel. Így parancsoltá botord a politika és az a párt, mely több szavazó géppel rendelkezett. *Peccatur intra et extra muros.* Ebben a hában egyaránt veszes volt hol egyik, hol a másik párt, az

intrikusok sohasem hiányoztak; a köpenyeforgatás divattá vált, olykor-olykor a stréberség is csinált egy-egy sikerlét sakkházát és ebben a mindennemű ügyek és előhaladás csirájában elfojt pártusában senki más nem volt vesztes, csak a város és annak közügyei.

A pártpolitika ügyes és a szóadartában furdó szónokokat nevelt. A feltűnés vizsgétek nem hagyta nyugton az embereket. Egyesek képzeli ereje annyira megizmosodott, hogy elhitették magukkal, hogy mindenhez értenek. A lényeg és igazság mellékes dolog volt; jelszavát: *beszélni és beszélni minden áron*. Mondva csinált: nagyságok jelentek meg a közgyűlési teremben és olykor-olykor oly szenvedelemmel csépeltek az üres színműt, hogy az eszméket kereső bizottsági tagok futva menekültek a színműt és izlésüket veszélyeztető polyva elől. Nagy hibánk, hogy kevés bennünk az önismeret, pedig ez a bölcsesség és okosság alapja: Sokszor a szemünkre lehetne venni *Apelles* mondását: *ne sutor ultra crepidam*. Mert csak kivételes és ritka elmék értenek minden dologhoz. Mi azonban minden ügyben szakembereknek képezzük magunkat és vagy feltűnés vizsgétekből vagy határtalan vakmerőségből olyan dolgokba is belerjúrtuk magunkat, melynek alfabetáját is alig ismerjük.

Ránk parancsolt a párt és nekünk beszélni, playdirozni, szpieceselni kellett, mert úgy kívánta a mindenható politika, az önállóságot vasmarokkal fojtogató kényszereszköz.

A megalakult városi párt ezeken a bajokon akar segíteni és úgy sejtjük, hogy a városi ügyek haladásának kerékkötőit akarja élesztetni. Ha így van, akkor csak ügydőlőni tudjuk életrebrederését. Tőmjént azonban még nem gyujtunk előtte mindaddig, míg eredmény munkáját nem látjuk. Sok-sok szalmatűt, láttunk már mi fellobbanni Debrecen politikai és társadalmi életében és éppen azért az új oltárra csak akkor tesszük le a hódolatunkat, ha ezen az oltáron nem az öndöröszök perzselő lángja fog égni.

Várunk tehát és remélünk! A jövőre nézve látunk — szétnézve a városi párt tagjai között — biztatást. És ha a közügyek hü munkásai kezét fogva, egymást megértve a város javára egyesítik tehetőségüket és önzetlen türelmeiket, mielőbb bekövetkezik az az idő, melynek előjvetelét már régen várják azok, akik a közügyek nagy kárára a politika saratótól hemocskolt közelében való szereplésről már régen lemondtak...

K. A.

Hírek.

— A debreceni plébánus érkezése. *Gróf Ferenc* nagyváradi kanonok, kisprépost és debreceni plébánus november hónap 3-ikán érkezik Debrecenbe.

— Személyi hír. Weszprémy Zoltán főispán, Kovács József polgármester, Király Gyula, Csóka Sámuel, Oláh Károly tanácsnokok, Ransik Lajos főszámvivő a nagy fejedelm temetésére a város képviselőiben pénteken éjjel Budapestre utaztak.

— Halálozás. Súlyos csapás érte Nánássy Lajos vaskereskedő és családját. Egyik fia váratlanul elhunyt, éppen akkor dobván el magától az életet, mikor jószágos szülői a legszebb reményeket kötötték életéhez. A gondviselés vizsgálja meg a gyszababurult szülők és fájdalomtunk enyhítése mindnyájunk igaz benső részvéte.

— A Szabadság-szobor ügye. Consummatum est! A Szabadság-szobor bontását megkezdték. Nehány nap múlva már a várohláz udvarán lesz új hazája.

— Pártszervezkedés. A községi választásokra erősen szervezkednek a budapesti pártok A III., V., VI., VII., VIII., kerület régi pártjai együttesen akarnak polgári demokráta községi párt* elnevezéssel a választásban résztvenni s az új párt programját a következőképp állapították meg:

Követelik a törvényhatósági bizottság má szervezkedésnek gyökeres reformját, a virilizmus és vugyoni census eltörlését, az általános, egyenlő és közvetlen választói jogot, a titkos szavazást és a kisebbbgek arányos képviselőletnek törvényes biztosítását. A törvényhatósági bizottság számára teljes önkormányzatot a közmunkatának megszűntetésével és a főlöalgays főpolgármesteri állás eltörlésével. Követelik a má élettelen iskolaszékek és kerületi választmányok hatáskörének kibővítését és a nők bevonását az iskoláügyi és szegényügyi igazgatásba; az összeférhetelenség ügyének világos, törvényes rendezését; a fővárosi igazgatás ügy szervezkedésében, mint miködésében a felszögnözök takarékoság igényeinek megfelelően rendeztesék be. Az ípar és kereskedelem a város létalapja; el akarnak távolítani minden akadályt, mely a kereskedelem és ipar fejlődését gátolja, különösen új ipartelespeknek a főváros területén való letölepedését nehezíti. Követelik, hogy a főváros akcióipart — maga hatáskörében támogassa: továbbá a városi-vám (közvetlen-vám) fokozatos megszüntetését is. Helyes városi pénzügyi politika és a városi háztartás rendezése érdekében követelik: a) az állami telek- és házadának a városi háztartás számára való átengedését; b) a betterment intézményének, vagyis azon elvnek érvényesítését, mely szerint a városi közmunkák költségeihez mindazon telektulajdonosok arányosan hozzájárulni tartoznak, kiknek telke a közmű által értékben emelkedett; c) a beépítetlen építési telek értékelkedésének megadóztatását, d) az állami és városi hufogyasztási adók teljes megszüntetését, az italdadók (bor és sör) mérséklését; e) általános, a jövedelmi forrásra való tekintet nélkül minden jövedelemre kiterjedő és a jövedelem nagyságával fokozatosan emelkedő állami és községi jövedelmi adó behozatalt, a létminimum teljes adómentességével; f) városi örökösödési illeték behozatalt a kis hágyatékok mentesítésével és a fokozatoság elvének megvalósításával. Végül, hogy a közterület igénybe vételével folytatott általános érdekű vállalkozásokat a város vegye sajátüzembe, hogy eszáltal egyelőli javitson pénzügyi helyzetén, másfelől üdvös szöciálpolitikára adhasson utmutatást.

Az új párt elnökéül Márkus József volt főpolgármestert akarják megválasztani.

— Személyi hír. Kovács József polgármester és Magoss György tiszti főügyész f. hó 21-én Budapestre utazott a város egyes függő ügyeinek elintézésére.

— A debreceni lovasbandérium. Városunkból is megy lovasbandérium a nagy fejedelm temetésére. A bandérium tagjai a következők: Megyaszy Miklós, aki a város zászlóját vezeti, Csóka Sámuel, Kardos Gyula, Káros Géza, Kertész János, ifjú Kölcsey Sándor, Poigáry István, Jóna Kálmán, Gerebý Pál és ifjú Weszprémy Zoltán. A város törvényhatóságának küldöttei f. hó 27-én utaznak a fővárosba, míg a bandérium már 26-án indul.

— A városi lovai. Debrecen városi lovai ki voltak állítva a bukaresti kiállításon, hol diszoklevelet nyertek. A gyönyörű állatok f. hó 23-án érkeztek vissza. A kiállítás tartama alatt Markovics Gyula meneszmester is Bukarestben tartózkodott.

— Amerikai monstrrelakomák. Amerikában, a szerelenségek nagy birodalmában európai méretekkel semmitsem lehet mérni. Az egyes népünnepekkel alkalmaival rendezett lakomákban is rendezes olyan pazar fény és pompa uralkodik, hogy láttukra az európai ember szemé-szája elláll.

Az ételeket óriási szabadtérleten két-három méter hosszú és egy méter mély árkokban készítik el. Óriási nehézséget okoz, hogy a székségek személyzetét oly tudják állítani ilyen ünnepekkel alkalmaival. Egy ízben olyan nagy volt a vendégek száma, hogy az egymás mellé rakott asz-

talok hossza 5700 métert tett ki. Középsülisz száca és 80 kuka szorgoskodott az utók körül és a hús feldarabolására. A feldaraboló személyzet annyira elégtelenségű bizonyult, hogy az asztalok körül egy kis vasutat kellett építeni, amely körülhordozta az ételket és így a vendégek önmaguk szolgálták ki magukat. Amikor a vonat az asztal túlsó oldalán tészen megállt, egy rovolólovás jelelte, hogy a vonatnak újabb élelmiszer-rakományt kell a konyhába mennie. Meglehetősen bizarr módon szolgálják fel a pörtyegedelmek diszlokációját is. Egy alkalommal a dugóság az Astor palotájának orrást épületéből valósga számára sivatagot varázsolt, piramisokkal és gulakkal, aránkszekkel, arabokkal és zvekkkel, a terem közepét pedig egy istak szelte át, amelynek homokos medéből nyers arany csillámlott elő. Minden vendég annyi aranyt vihethet magával, amennyit a viselő ki tudott halgatni és így nem csoda, ha Astornak ez az egyetlen ebédje közel vagy millió koronájába került.

— A szingyi bizottság ülése. A szingyi bizottság f. hó 23-án ülést tartott Veszegy Inre főjegyző elnöklésével. Az ülésen a esztársulat új tagjai felett mondott kritikát a bizottság. Igen örülünk, hogy a szingyi bizottság tagjai még vannak elégedve a színház vezetésével. Az apróbb hiányokat az igazgató pótolni igértse. A bizottsági ülésen egybírart kevesen voltak jelen, de ezen már nem is csodálkozunk, mert nálunk szeretnek az emberek bizottsági tagságot elfoglalni, de a való járó kötelességeikről igen gyakran megfeledkeznek.

— Száz millió dollár. Az amerikai Illinois államban értékes bűfedelet tettek. Néhány hónap előtt ugyanis új adókövető bizottság küldtek Illinoisba, ami szabály oráiban azaz foglalatokodott, hogy a régebbi évekből való könyvek és akciókat nézegetni át. Elvitt, hogy az állam eddigi adókövető bizottsága 1873 óta állandóan tévesen és hiúlagosan alacsony becslést télt a vasutársaságot, mislalt az Egyesült Államok kincstára előzetesen vége számmillió dollárral kártaodott. A hivatalnok az akták alapján azonnal jeleztetett át a dolgot főfelbírálóinak. Minthogy a vasutársaság vonakodott ezt az összegot magyarántából kifizetni, a kormány port indít ellene.

— A közlegelők ügye. Magyarországon a közlegelők elhanyagolt állapotban vannak. A legtöbb legelőről kivessék a nemesebb fűre és így hamar kifűlnek a sly körülmezők közt a kisebb gazdák állattenyésztésének fejlődése lehetetlen. A földmívelésügyi miniszter ötvágolt most szerzett akcióit indít a közlegelők felújítása iránt. Mindenütt ahol az értékel birtokokok legelőjüket megjavítani akarják, kiküldött ezek közlegelők után adja meg a szükséges utastást. Ez a birtokosokra néve költséggel nem jár.

— A nyitrai megyei főjegyző nyugdíjazása. A megye közlegelők honapoként eszött nyugdíjazta Kostál Miklós főjegyzőt, mert a Fejérvári-kormány alatt a törvényhatóság közlegelők határozata nem volt tekintendő. Kostál a nyugdíjazást a kongresszusai bírónagjal panasszal megtámasztta azon az alapon, hogy nem számították be nyugdíjlistájába azelőtt állami szolgálatát. A bíróság a panaszokat helyt adott és Kostál 3131 koronával nyugdíjazta.

— Polgármesterek gyűlése. A rendezett tanács városok polgármesterei november hó 4. és 5. napján országos értekezletet tartanak Budapestén. Az értekezleten egy kőla városi törvényalkotásról, a városok anyagi helyzetének javításáról, a szolgálati pragmatikáiról, a tűz-kár biztosításáról, a városi kezlegelők hasznosának rendezéséről és a városok országos egyesületének megalkotásáról fognak tanácskozni.

— Új ipari vállalatok. Pelsőbánya városának egy vállalat ajánlatot tett acetylén körülágitási telep létesítésére 40 éves concessió alapján, adómentesség és ingyen feljuttatás engedélyezés mellett. A város legközelebbi ülésén fogja tárgyalni az ajánlatot.

A nagyikindai elektromos közléppont, valamint a Zombolyai gőzmalom kőlen kőla ajánlatot tettek Zombolya közlegelők a közlegelők elektromos világítására.

Békéscsaba közlegelők elektromos közlépponti telepét fogják kibővíteni.

Vajdahunyad város és Csorna folyó víztorójének kihasználásával mintegy 800.000 korona költséggel elektromos közlépponti telep létesítését tervezik.

Miskolc város 70.000 korona költséggel fonódút és gőzparókát tervezik.

Milich Oszkár budapesti vállalkozó Dobrán fűrészmalmot és jatekrubázatot létesít. A gyártelephoz iparvasut is készíti.

Gyógys közlegelők november 11. lejáratú pályázatot hirdet artosi kút furására.

Biedermann Rezső birtokos Kárács-pusztán artosi kút abba hagyott furásának folytatására pályázatot hirdet. Ozim Mihálytyi Sándor uradalmi intéző.

Caba közlegelők (Nyitra megye) október 20. lejáratú versenyi hirdet artosi kút furására.

A debreceni dohánygyár részére beszerzendő 80 lóerős gőzgépek hirdet pályázatot a budapesti ferencvárosi dohánygyár. Hírüldő november 10.

Dégrád város Túrnya, Város és Dorstól városrészek csatornázására 356.000 frank költséggel pályázatot hirdet.

Magyar lémaár-értékelítő szövetkezet cég által a budapesti gőz- és vízvezeték felszerelés cikkeket előállító gyárak karbant alaktítottak, melynek tagjai: Hittmann Ferenc, Révay Oszkár-tele r. t., Puska Henrik és társai, Neuhans és társai, Szévhoda, Wolf Sándor, Kohman és társai, Street és Medvezky, Basch és társai, Sommer J. és Steiner és Hecht cégek.

A Budapest-est-örpöci téglagyár r. t. kibérelte a Cséry-féle téglagyárat, amely 8 millió téglát előállításra van berendezve.

A budapesti szivattyú és gőpárr r. t. e hónap 15-én rendezett közlegelők tartott az igazgatóság közlegelők taggyűlésén. A gyár kisebb méretű duplex-szivattyú gyártásának tervével is foglalkozik, mely cirkból a behozatal külföldről évente csak százötven koronára rug.

Corulids kőla kongresszusra részvénytársaság (igló) cég alatt iglóla részvénytársaság van alakulóban 150.000 koronával (750 darab 200 koronás részvény).

Trancsóni agyaggyár részvénytársaság cég alatt Trancsónban 100.000 korona tőkével új vállalat van alakulóban téglát és cserép előállítására.

Torontai vasárnyeli első téglagyár r. t. cég alatt Hruztik Nándor takarékpénztár, közlegelők kezdeményezésére Torontai városban új vállalatot van alakulóban.

Csera szalmahévely és egyéb szalmaáru gyár r. t. (Zágráb) cég alatt Zágrábban új iparvállalat alakult 100.000 K alapítással.

A romániai cukor-társaság Société des Sucreries de Bulgarie céggel Bulgáriában cukorgyárat állít föl, melynek alapítókéje 5 millió frank artosi kút részvény és 1 millió frank értéke elsőbbségi kötvény lesz.

— A jövő világítása. Thompson angol fizikus a hirt tudós egyesületben nemrég előváltást tartott, amelyben kimutatta, hogy a mai világítási mód mind mérhetetlenül pazarló. Thompson ismertetette az ember eddig föltalált minden világító eszközeit és adta utána már nagyon is hibető új állítását, hogy korunk egyik legfontosabb tudományos problémája a melegtérmetlen nélküli világítás. Ő ugyanis kimutatta, hogy bármily fujta világításunknál közel kilencvenkétszer annálkőla a felhasználó energiának, — neha még több is — melegtér váltotik és csak a főmaradék igen kis töredék alakul át fény-energiává. A jövő világítása a melegtér nélküli fény, amire ma is van példa a rádius fény. Csakhogy ez kisebb drága világítást ad. Egy szaturnusz-gerjéta fénykörrel megfelelő kötékes koronába kerül. Azonkivül fiziológiai hatása is kizárja a rádius-energiát, amely sokora távolsgátló is veszedelmes az emberre.

Igy tehát még legalább is hosszú ideig, ha világitani akarunk, a leggyakrabban is kellemetlen és majdnem mindig improkutív meletget kell termelnünk a rendelkezésünkre álló energia túlnyomó részéből.

— Az egyes adók reformja. A Magyar Gyár-iparosok Országos Szövetségének az egyes adók reformja tárgyában indított akciója az összes iparosok körében nagy érdeklődést keltett. A Szövetségnek összefoglaló munkálata, amelyben ipari fejlődésünknek az adó berendezésében rejlő akadályait tárta föl, mind a fővárosi, mind a vidéki gyárosok nézetivel megegyez. Miután a kormány már az ősszel elhatározást kért tenni az adó-reform ügyében, a Szövetség igazgatósága elhatározta, hogy emlékiratban pontonként összefoglalja a magyar iparosságnak minden egyes adóteremre vonatkozó kívánásait, különösen pedig föllátja követelményeit abban a tekintetben, hogy a tervezet új jövedelmi adóbehozatal esetén miként alakuljon a III. oszt. kereseti adó és a nyilvános számadásra kötelezett egyesületek adója. A pontozatok tekintetében a Szövetség tagjaitól már több indítvány érkezett be és mielőbb a kormány elé lépne, a Szövetség a nagyrésztmánya elé terjeszti a tervezetet.

— Elvi jelentőségű határozatok. Telekönnyvi törlési kerestet csak az indíthat, akinek korábbi telekönnyvi joga a törles következtében újra fölérd; ebből kifolyólag nem indíthat ilyen kerestet az ingatlan vevője, akinek tulajdonjoga telekönnyvível be sem bekezeletett.

Halásziat kihágásáért 16 éven aluli egyén csak akkor vonható felelősségre, ha a külön vizsgálat során megállapították, hogy cselekménye bűnösségének fölismerésére eléggé értelmes.

Valakinek raktarán vagy pincéjében elhelyezett forgalomban nem lévő hordó hitelesítő kötelezettség alá nem esik. Ennélfogva az ilyen hordó el sem kobozható.

— Amerikai milliomosok alapítványai. Egy francia lapban érdekes kimutatást olvassunk azokról az óriási összegre rugó alapítványokról, amelyekkel az amerikai milliomosok a hazájukbeli egyetemeket vagyontól gyarapítják. Eszerint John D. Rockefeller chicagói egyetemnek 76 millió koronát, Stephen Gérard a Gérard-kollégiumnak 35 milliót, Charles Pratt a Pratt-intézetnek 18 milliót, John Hopkins a John Hopkins-egyetemnek 15 milliót, a Drexel a Drexel-intézetnek 15 milliót, ifj. Leland Stanford a Leland Stanford-egyetemnek 12 1/2 milliót, Ezra Cornell a Cornell-egyetemnek 7 1/2 milliót, Vanderbillek a Vanderbilt-egyetemnek 5 1/2 milliót és Sath Lom a kolumbiai egyetemnek 5 1/2 millió koronát adományoztak.

— Cseplés és a vasárnapi munkaszünet. A szegedi kereskedelmi és iparkamara egy konkrét esetben föl kifolyólag kérdést tett a kereskedelemügyi miniszterhez, vajjon az iparszerűen üzött cseplés korlátozható e vasárnapi munkaszünet törvény által? A miniszter a következő választ adta: „Értesitem a t. kamarát, hogy az iparszerűen üzött cseplésre a vasárnapi és Szent-István királyi napi munkaszünetelés tárgyában fennálló törvényes rendelkezések természetesen szünetelnek. Az olyan egyének által végzett cseplés ugyanis, akik kizárólag mások terményeit pénzért vagy természetben adandó részért cseplenek, — bár ez a munka a mezőgazdasági termékkel kapcsolatban áll — nyereségre alapított vállalkozásnak, illetve rendszeres a az ipartörvény rendelkezései alá tartozó ipari foglalkozásnak tekintendő, miért is az ilyen egyénekre, valamint alkalmazottaikkal szemben az 1884. XVII. t.-c. határozmányai irányadók. Ha ellenben valaki saját mezői gazdasági termékeinek kicseplésén kívül, akár pénzért, akár természetben kiszolgáltatandó részért idegenek termékeinek kicseplésével foglalkozik, akkor az idegenek termékeinek kicseplésére irányuló foglalkozása csak

az esetben tekinthető az ipartörvény rendelkezései alá tartozó ipari foglalkozásnak, ha túlnyomólag, tehát keresetszerűleg, illetőleg iparszerűen végzi az idegenek termékeinek kicseplését; minélfogva az ily egyének által végzett csepléséi munkálataokra nézve, amennyiben azok idegenek termékeinek kicseplésére vonatkoznak, a vasárnapi és Szent-Istvánnapi munkaszünetelésre vonatkozólag fennálló törvényes rendelkezések csak a jelzett esetben terjednek ki“.

— A nagyeredi gyógyfürdő. Háyan vannak városunkban is, akik élmének hidegvíz kurára messze idegenbe, tengerpartra adózva, holott a hidegvízgyógyimódot egy új használhatnák a Nagyerdőn, hol a vízgyógyimódot minden modern eszköze, a fürdőbőről elismert szaktudomány, lelkiismeretes gyógykezelése rendelkezésükre áll. A fürdőbőről Balkányi Ede dr. főorvos a legnagyobb áldatkozéssal tartja fenn a fürdőt, nagy költséggel felszerelte azt a modern higiénia minden eszközével oly és olcsó áron kurálthatnák magt mindenki, mint sehol a világon. A víz alkalmazása gyógyezelokra, hőmérésre, alak- és időtartam tekintetében oly sok változatosságot enged, hogy azt a legkülönbözőbb betegségekkel eredményel alkalmazhatjuk. Általában a vízgyógyimódot előzőleg, éltetőleg és erősítőleg hat. Az anyagcsere fokozódása, az idegrendszernek kedvező befolyásolatlása által a beteg szerveknek megváltozott működésük idézték elő. Sem fiatalja, sem öregje nem zarándok ki a hidegvízgyógyimódot alól. A fiatal szervezet erőteljesben fejlődik és gyarapszik mellette, míg a magasabb korban a hanyatló erőt felélték és a lassan működő szerveket felrészíti. Eredményel alkalmazható tehát a vízgyógyimódot és annak kiöntése alakja: 1. Súlyos betegségek utáni elgyengülés-kénel. 2. Erősödési és edzési szempontból, a légzésrendszer hurut- állapotra való hajlamánál. 3. Táplálkozási zavaroknál, u. m. vérszegénység, sápkór, kövérég, közsévy, görvélykór és cukorbetegség. 4. Gyomor, bél- és májbetegségeknel. 5. Vérkeringési zavaroknál, vértúlulás- és aranyeres bántalmánál. 6. Rheuma- és idegbántalmánál. 7. Az idegrendszer megbetegedéseinel, a neurastheniánál, emel sokoldalú jelenésénel, a mint: fejfájás, szédülés, fejnyomás, levertség, szellemi és testi kimerültség, álmatlanság, asthma, ideges szívbántalmak, a gyomor-, bél- és nem szervek neurastheniánál, hysteriánál. Basedow-féle betegségnel, görcsös és hűdési állapotoknál. — A Nagyerdői hidegvízgyógyimódot modern és cseplésű berendezés, fekvése és kitűnő puha víz föltötte alkalmas tényező a vizukurán sikeres használatára. Fővárosi szakértői szeszélytel végzi a teendőket, az árak mérsékeltek Orvos felügyelet. Az intézet egész nap nyitva tartalmak d. e. 9 óráig és d. u. 5-8 óráig; nőeknek: d. e. 9 óráig d. u. 5 óráig. Kiki keresse meg elvesztett egészségét a nagyerdői hidegvízgyógyimódotben

18.903. sz.
1906.

Árverési hirdetemny.

Debrecen sz. kir. város tulajdonát képező s a debreceni 3916. sz. tjkvben a 6581. hrsz. alatt felvett telekönnyvível 3 hold, a kataszter szerint azonban 2 hold 1405 négyezögöl területű (József kir. herceg-u. 67. sz. Weidner féle ház utáni) ondóli föld a törvényhatósági bizottsági közölésnek a m. kir. belügyminiszter ur által 81.818/1906/16. b. sz. alatt jóváhagyott 108/7828—1906. számú határozata folytán nyilvános árverésen eladatik.

Az árverés megtartása határidőjeül a f. 1906. év november hó 20. napján d. e. 9 órája, helyiségül pedig a városház nagyterme tüzetik ki.

Kikiáltást ár 2000, azaz kétezer korona, melyen alól a fenti ingatlan eladati nem fog.

Az árverelési szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át, vagyis 200 koronát készpénzben vagy óvadékképes értékpapírral a kiküldött bizottság kezébe letenni bántapénzül, vagy a bántapénznek a házi pénztárnál előlegesen történt letétele helyezéséről kiállított letéti jegyet átszolgáltatni.

Árverelési szándékozók a részletes árverési feltételeket — a városi számvevői hivatalnál — a hivatalos órák alatt megtekinthetik.

Debrecen, 1906 október hó 18.

A városi tanács.